

บทที่ 3

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของ นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการหาค่าเฉลี่ย (Means)

การศึกษาส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการเรียน ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน รายรับประจำวันของนักเรียน ผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่โรงเรียนจัด การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน และความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน กับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน โดยมีสมมติฐานว่านักเรียนที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และลักษณะอื่นๆ แตกต่างกัน ส่งผลให้นักเรียนมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน

อนึ่ง ในการศึกษาส่วนนี้ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวแปรใหม่ เพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์ตัวแปรดังกล่าว ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการเรียน สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน โดยมีการจัดกลุ่มดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ร้อยละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ของนักเรียน

ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน	ร้อยละ	จำนวน (คน)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
0.00 - 1.99	9.9	109
2.00 - -2.99	56.6	626
3.00 - -4.00	33.5	371
รวม	100.0	1106

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน	ร้อยละ	จำนวน (คน)
แผนการเรียน		
วิทย์ - คณิต	62.6	692
ศิลป์	37.4	414
รวม	100.0	1106

ตารางที่ 9 ร้อยละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล
ของหัวหน้าครัวเรือน

ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน	ร้อยละ	จำนวน (คน)
ผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย		
อยู่กับพ่อและแม่	71.8	794
อยู่กับพ่อเท่านั้น	2.9	32
อยู่กับแม่เท่านั้น	12.4	137
อยู่กับญาติ / อยู่กับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ	12.9	143
สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน		
สมรส	84.4	934
อื่นๆ	15.6	172
การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน		
ไม่ได้เรียน / ประถมศึกษา	61.7	682
มัธยมศึกษาตอนต้น	15.6	172
มัธยมศึกษาตอนปลาย และสูงกว่า	22.8	252
อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ / อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	61.4	679
ภาคเกษตรกรรม	20.3	225
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	18.3	202
รวม	100.0	1106

ตารางที่ 10 ร้อยละของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะอื่นๆ

ลักษณะอื่นๆ	ร้อยละ	จำนวน (คน)
การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน		
มาก	35.1	388
ปานกลาง	62.6	692
น้อย	2.4	26
ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน		
ประจำ	58.5	647
นานๆ ครั้ง	32.3	357
ไม่เคย	9.2	102
รวม	100.0	1106

การศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแผนการเรียน (ตารางที่ 11)

1.1 เพศ การศึกษาในส่วนนี้ต้องการพิสูจน์ว่า เพศที่ต่างกันจะมีผลทำให้พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแตกต่างกันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกันตามความแตกต่างของเพศ โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย (ค่าเฉลี่ย 27.12 เปรียบเทียบกับ 26.32) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนเพศหญิงน่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนเพศชาย

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่แสดงถึงระดับการรับรู้ การเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ซึ่งรวมถึงเนื้อหาเกี่ยวกับอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอาจจะเข้าใจองค์ความรู้อันนำไปสู่การมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ดังนั้นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน น่าจะมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน

ผลการศึกษาปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นไปจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 3.00 - 4.00 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 27.13) รองลงมาคือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 2.00 - 2.99 (ค่าเฉลี่ย 26.80) ขณะที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่าง 0.00 - 1.99 มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 26.02) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นไปจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

1.3 แผนการเรียน ในแต่ละแผนการเรียนที่นักเรียนเลือกเรียนจะเรียนวิชาเฉพาะที่แตกต่างกันไป นักเรียนที่เรียนแผนการเรียน วิทยาศาสตร์ - คณิต จะมีโอกาสได้รับความรู้เกี่ยวกับอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนโดยผ่านทางวิชาชีววิทยา เคมี วิทยาศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนักเรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ดีกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนอื่น ทำให้นักเรียนที่เลือกเรียนแผนการเรียนแตกต่างกัน น่าจะมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสาย วิทยาศาสตร์ - คณิต กับนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสายศิลป์ มีความแตกต่างกันเล็กน้อย (ค่าเฉลี่ย 26.87 เปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ย 26.77) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ นักเรียนที่เรียนแผนการเรียน วิทยาศาสตร์ - คณิต น่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน สูงกว่านักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสายศิลป์ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน

ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน	พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม ในครัวเรือน		ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย	จำนวน (คน)	
เพศ			
ชาย	26.32	395	3.717
หญิง	27.12	711	3.129
F	= 14.213		P-value = .00

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน	พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม ในครัวเรือน		ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย	จำนวน (คน)	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
0.00 - 1.99	26.02	109	4.519
2.00 - 2.99	26.80	626	3.200
3.00 - 4.00	27.13	371	3.222
F	= 4.649		P-value = .010
แผนการเรียน			
สายวิทย์ - คณิต	26.87	692	3.195
สายศิลป์	26.77	414	3.648
F	= .269		P-value = .604

สรุปได้ว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน ได้แก่ เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การที่นักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนต่างกัน อาจเป็นเพราะสังคมไทยได้วางกรอบของสังคมที่มีมาแต่ดั้งเดิมว่า เพศชายเป็นเพศที่รับผิดชอบเรื่องหารายได้หรือการทำมาหากิน ขณะที่เพศหญิงต้องเป็นเพศที่ดูแลรับผิดชอบเรื่องงานบ้าน และเรื่องต่างๆ ที่อยู่ในครัวเรือนทำให้เพศหญิงได้รับการปลูกฝังอบรม ถ่ายทอดเรื่องดังกล่าวตั้งแต่วัยเยาว์และปฏิบัติจนเคยชินเป็นนิสัย ทำให้นักเรียนเพศหญิงมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนดีกว่าเพศชาย เมื่อถึงวัยศึกษาเล่าเรียน การศึกษาก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ การศึกษาในระบบ (Formal Education) ของไทยวัดความรู้ความสามารถของบุคคล โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงอาจจะมีใจ กระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสะท้อนถึงความสนใจที่จะแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ อาจจะเป็นความรู้ในและนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนกลุ่มนี้ มีองค์ความรู้มากขึ้นและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทำให้นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน

การที่ตัวแปรแผนการเรียนไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนอาจเป็นเพราะนักเรียนที่เรียนแผนการเรียนสายวิทย์ - คณิต น่าจะไม่ได้นำองค์ความรู้มา

ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนไม่แตกต่างกับนักเรียนสายศิลป์

2. ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวหน้าครัวเรือนหรือในครัวเรือน ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ อายุของหัวหน้าครัวเรือน รายรับประจำวันของนักเรียน ผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนสมาชิกของหัวหน้าครัวเรือน จากผลการศึกษามีดังนี้ (ตารางที่ 12)

2.1 อายุของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุต่างกันอาจมีประสบการณ์รวมถึงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารแตกต่างกัน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน

จากผลการศึกษา พบว่า นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนอายุต่ำกว่า 40 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 26.96) ขณะที่นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนอายุ 50 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนต่ำสุด (ร้อยละ 26.74) ซึ่งเป็นไปตามที่สมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนอายุน้อยน่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนอายุมาก อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 รายรับประจำวันของนักเรียน เป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงฐานะทางเศรษฐกิจของหัวหน้าครัวเรือน นักเรียนที่ได้รายรับประจำวันมาก น่าจะชี้ให้เห็นว่าหัวหน้าครัวเรือนมีรายได้มาก ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมในการดูแลสมาชิกในครัวเรือน ทำให้นักเรียนที่ได้รายรับประจำวันมากน่าจะมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนดีกว่านักเรียนที่ได้รายรับประจำวันน้อย

ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รายรับประจำวันแตกต่างกันไม่ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในเรื่องพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน (ค่าเฉลี่ย 26.97, 26.67, 26.74) และไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่ได้รายรับประจำวันมากน่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่ได้รายรับประจำวันน้อย

2.3 ผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย คือ บุคคลผู้มีบทบาทสำคัญในการดูแล ถ่ายทอด รวมถึงการเป็นต้นแบบการปฏิบัติตนในด้านต่างๆ ของสมาชิกในครัวเรือน ยิ่งนักเรียนมีความใกล้ชิดผูกพันกับบุคคลที่อาศัยอยู่มากเท่าใด นักเรียนก็จะมีโอกาสในการได้รับการถ่ายทอดสิ่งต่างๆ จากบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่มากขึ้น

จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่กับญาติหรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนใกล้เคียงกับนักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อและแม่

(ค่าเฉลี่ย 27.00 เปรียบเทียบกับ 26.84) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และไม่ตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ น่าจะมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนดีกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น

2.4 สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรสของหัวหน้า

ครัวเรือน เป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีผลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เนื่องจากบุคคลที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ภาวะรับผิดชอบแตกต่างกัน น่าจะมีผลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนแตกต่างกัน

ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่า กับนักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 26.87 เปรียบเทียบกับ 26.66) ซึ่งเป็นไปตามที่สมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรส น่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสอื่นๆ อย่างไรก็ตามผลการศึกษาดังกล่าวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็นปัจจัยหนึ่งที่คาดว่าจะมีผลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียน เนื่องจากการศึกษาเป็นปอเกิดของปัญญา ยิ่งมีการศึกษาสูงเท่าไรน่าจะทำให้บุคคลมีความรู้มากขึ้นอันจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่ดี

ผลการศึกษาปรากฏว่า การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่แตกต่างกันไม่ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างในเรื่องพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน คือ นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้เรียนหนังสือและหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนใกล้เคียงกับหัวหน้าครัวเรือนที่จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและสูงกว่า (ค่าเฉลี่ย 26.86 เปรียบเทียบกับ 26.82) ผลการศึกษาข้างต้นไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาน่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนจบการศึกษาต่ำ

2.6 อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนเป็นปัจจัยที่น่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน เนื่องจากแต่ละอาชีพมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนโอกาสในการแสวงหาความรู้แตกต่างกัน บางอาชีพมีโอกาสที่จะติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมากกว่าอาชีพอื่น บางอาชีพใช้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนโดยตรง บางอาชีพใช้ทักษะอย่างเดียว เป็นต้น ดังนั้น อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนแตกต่างกันน่าจะทำให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน

จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 27.41) รองลงมาคือนักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพภาคเกษตรกรรม (ค่าเฉลี่ย 26.79) และหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ/อาชีพนอกภาคเกษตรกรรม (ค่าเฉลี่ย 26.68) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า นักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว น่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบอาชีพอื่นๆ

2.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน นักเรียนที่อาศัยในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อย น่าจะมีการปฏิบัติตนเกี่ยวกับอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนดีกว่านักเรียนที่อาศัยในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาก เนื่องจากนักเรียนจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากหัวหน้าครัวเรือนได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกัน น่าจะทำให้ นักเรียนมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน

ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่อยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อย (1 - 4 คน) มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนใกล้เคียงกับนักเรียนที่อยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมาก (5 คนขึ้นไป) (ค่าเฉลี่ย 26.88 เปรียบเทียบกับ 26.78) ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่อยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยน่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกมาก

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน

ลักษณะส่วนบุคคลของ หัวหน้าครัวเรือน	พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม ในครัวเรือน		ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย	จำนวน (คน)	
อายุของหัวหน้าครัวเรือน			
ต่ำกว่า 40 ปี	26.96	303	3.3
40 - 49 ปี	26.81	521	3.376
50 ปีขึ้นไป	26.74	282	3.411
F	= .339		P-value = .712
รายรับประจำวันของ นักเรียน			
ต่ำกว่า 30 บาท	26.97	390	3.216
30 - 40 บาท	26.67	377	3.315
41 บาทขึ้นไป	26.86	336	3.609
F	= .751		P-value = .472
ผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย			
อยู่กับพ่อและแม่	26.84	794	3.434
อยู่กับพ่อเท่านั้น	25.75	32	3.370
อยู่กับแม่เท่านั้น	26.86	137	3.361
อยู่กับญาติหรืออยู่กับ บุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ	27.00	143	2.995
F	= 1.224		P-value = .300
สถานภาพสมรสของ หัวหน้าครัวเรือน			
สมรส	26.87	934	3.414
อื่นๆ	26.66	172	3.130
F	= .559		P-value = .455

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคลของ หัวหน้าครัวเรือน	พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม ในครัวเรือน		ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย	จำนวน (คน)	
การศึกษาของหัวหน้า ครัวเรือน			
ไม่ได้เรียน / ประถมศึกษา	26.86	682	3.432
มัธยมศึกษาตอนต้น	26.75	172	3.101
มัธยมศึกษาตอนปลาย และสูงกว่า	26.82	252	3.390
F	= .074		P-value = .92
อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน			
ไม่ได้ทำงาน / นอก ภาคเกษตรกรรม	26.68	679	3.385
ภาคเกษตรกรรม	26.79	225	3.441
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	27.41	202	3.193
F	= 3.732		P-value = .024
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน น้อย (1 - 4 คน)	26.88	581	3.326
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน มาก (5 คนขึ้นไป)	26.78	525	3.422
F	= .210		P-value = .647

ผลการศึกษาถึงลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน สรุปได้ว่า อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนเป็นตัวแปรเดียวเท่านั้น ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากในสังคมไทยผู้ประกอบการ ดั้งนั้น หัวหน้าครัวเรือนจึงมีเวลาดูแลบ้านและอยู่กับลูกหรือสมาชิกในครัวเรือนมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น ประกอบกับผู้ที่มิอาชีพดังกล่าว อาจเป็นผู้ที่ค้าขายอาหาร หรือเครื่องดื่มต้องระวังในเรื่องความสะอาดมาก ไม่ว่าจะเป็นการปรุงอาหาร น้ำดื่ม รวมถึงน้ำใช้ การกำจัดขยะ ห้องส้วม และการจัดสิ่งแวดล้อมใน

ร้าน ทำให้หัวหน้าครัวเรือนต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย มีผลทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีพฤติกรรมดังกล่าวที่ดี ทั้งนี้ เพื่อให้สถานที่ประกอบการสะอาดถูกหลักสุขอนามัยตามมาตรฐานกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

3. ลักษณะอื่นๆ ประกอบด้วยตัวแปรกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่โรงเรียนจัด การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน และความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน ปัจจัยดังกล่าว ถือเป็นปัจจัยกระตุ้นให้บุคคลมีพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 13)

3.1 กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่โรงเรียนจัด เป็นสิ่งที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี

ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนโดยเชิญวิทยากรมาบรรยาย อบรมให้ความรู้ นักเรียนจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 27.25) ขณะที่โรงเรียนซึ่งไม่เคยจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 25.54) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลการศึกษาดังกล่าวตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนโดยการเชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้ น่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนโดยวิธีอื่นๆ

3.2 การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเป็นปัจจัยที่น่าจะก่อให้เกิดพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนแตกต่างกัน เนื่องจากการมีความรู้ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและความรู้ที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าบุคคลที่ไม่มีความรู้เลย

ผลการศึกษาปรากฏว่า ยิ่งนักเรียนมีความรู้มากขึ้น จะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นักเรียนที่มีความรู้มากมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 27.55) รองลงมาคือ นักเรียนที่มีความรู้ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 26.53) และนักเรียนที่ความรู้ระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 24.23) ตามลำดับ โดยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมาก น่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนน้อย

3.3 ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม
ในครัวเรือน เป็นปัจจัยกระตุ้นและย้าให้ผู้ที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม
ในครัวเรือนจำข้อมูลต่างๆ ได้ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรม

ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม
ในครัวเรือนเป็นประจำมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 27.31)
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ นักเรียนที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับ
พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเป็นประจำน่าจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม
ในครัวเรือนสูงกว่านักเรียนที่ไม่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะอื่นๆ

ลักษณะอื่นๆ	พฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อม ในครัวเรือน		ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
	ค่าเฉลี่ย	จำนวน (คน)	
กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรม			
อนามัยสิ่งแวดล้อมใน			
ครัวเรือนที่โรงเรียนจัด			
จัดนิทรรศการ / ป้ายนิเทศ	26.75	561	3.290
เชิญวิทยากรอบรมให้	27.25	206	3.355
ความรู้			
โครงการ / โครงการงาน/ชมรม	27.15	247	3.361
ไม่มีการจัดกิจกรรม	25.54	92	3.611
F	= 6.482		P-value = .000
การมีความรู้เกี่ยวกับ			
พฤติกรรมอนามัย			
สิ่งแวดล้อมในครัวเรือน			
มาก	27.55	388	3.040
ปานกลาง	26.53	692	3.388
น้อย	24.23	26	4.910
F	= 20.147		P-value = .000
ความบ่อยครั้งในการรับ			
ข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรม			
อนามัยสิ่งแวดล้อมใน			
ครัวเรือน			
ประจำ	27.31	647	3.166
นานๆ ครั้ง	26.51	357	3.366
ไม่เคย	24.97	102	3.863
F	= 24.668		P-value = .000

จากผลการศึกษารูปได้ว่า กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่โรงเรียนจัด การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน และความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถอธิบายได้ว่า การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยให้วิทยากรมาอบรม บรรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน อาจทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจมากกว่าการจัดกิจกรรมโดยวิธีอื่น ทั้งนี้ วิทยากรสามารถอธิบายและสาธิตเพื่อให้นักเรียนได้เห็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง จะทำให้นักเรียนรู้วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง และสามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่บุคคลรอบข้างได้ สำหรับการทำให้โครงการหรือชมรม โดยส่วนใหญ่ นักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม บางครั้งนักเรียนอาจจะไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้ง หรืออาจจะมีประสิทธิผลต่อนักเรียนที่สนใจหรืออยู่ในชมรมเท่านั้น ในส่วนของการจัดนิทรรศการ ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารทางเดียว อาจทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ และไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ขณะที่โรงเรียนที่ไม่เคยจัดกิจกรรม อาจจะทำให้ นักเรียนเสียโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสารอันจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนได้

การที่นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมาก แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจและขวนขวายที่จะหาความรู้ ยิ่งในปัจจุบันนี้ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ เกิดขึ้นใหม่เสมอ และถูกแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ทำให้นักเรียนที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลได้รับประโยชน์มากมาย ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ การได้รับข่าวสารเป็นประจำเป็นการกระตุ้นหรือต่อยอดในการที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน และยังสามารถปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุคคลอื่นๆ ได้

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis: MCA)

การวิเคราะห์จำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis MCA) "เป็นการศึกษาความแตกต่างของหน่วยวิเคราะห์ ในแต่ละกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระว่ามีปริมาณความแตกต่างกันมากน้อยเท่าใดของตัวแปรตามและมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่" (สุชาติ, 2546: 524) โดยพิจารณาความสัมพันธ์ทั้งที่ยังไม่ควบคุมอิทธิพลตัวแปรอิสระอื่นๆ และความสัมพันธ์ที่ควบคุมตัวแปรอิสระอื่นๆ จากการวิเคราะห์นี้จะให้ค่าสถิติดังนี้ ค่าเฉลี่ยโดยรวมของตัวแปรตาม (Grand Mean) ค่า eta แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งยังไม่มี การ

ควบคุมอิทธิพลตัวแปรอิสระอื่นๆ และค่า beta แสดงความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบของตัวแปรอิสระโดยมีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ ค่า R^2 แสดงสัดส่วนของความผันแปรในตัวแปรตามที่อธิบายด้วยตัวแปรอิสระทั้งหมด

การศึกษาครั้งนี้ มีตัวแปรอิสระซึ่งเป็นตัวแปรกลุ่ม (Categorical Variables) ประกอบด้วยลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แผนการเรียน ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครุเวร ได้แก่ อายุของหัวหน้าครุเวร รายรับประจำวันของนักเรียน ผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย สถานภาพสมรสของหัวหน้าครุเวร การศึกษาของหัวหน้าครุเวร อาชีพของหัวหน้าครุเวร จำนวนสมาชิกในครุเวร ลักษณะอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวรที่โรงเรียนจัด การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวร และความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวร สำหรับตัวแปรตาม คือ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวรซึ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ (Interval Variable) ตัวแปรดังกล่าว นำมาจากคะแนนพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวร โดยพิจารณาความแตกต่างของหน่วยวิเคราะห์แต่ละกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระว่ามีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของระดับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวรแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดจากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวรในกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ดังนั้น การศึกษาส่วนนี้จะนำวิธีวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis : MCA) มาใช้

ในการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ ต้องมีการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ซึ่งตัวแปรที่ศึกษาจะต้องเป็นตัวแปรระดับช่วงหรืออัตราส่วน (Interval scale หรือ Ratio scale) หรือตัวแปรทวิ (Binary หรือ Dichotomous) ที่มีค่าเป็น 1 และ 0 ซึ่งส่วนที่หาค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) นี้เป็นมาตรการวัดระหว่างตัวแปรอิสระค่าความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) ถ้าค่าใดมากเกินไป 0.6 จะเกิดปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) ควรใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งเป็นตัวแปรอิสระในสมการ (Blalock, 1972: 457)

สำหรับตัวแปรอิสระที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ จะใช้ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรดังกล่าว ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพของหัวหน้าครุเวร กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวรที่โรงเรียนจัด การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวร และความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครุเวร โดยตัวแปรดังกล่าวไม่ใช่ตัวแปรแบบช่วงหรือแบบอัตราส่วน ดังนั้น ต้องแปลงตัวแปรอิสระดังกล่าวให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) ที่มีค่าเป็น 1 กับ 0 โดยกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาตามสมมติฐาน เป็น 1 และกลุ่มอื่นๆ เป็น 0

ตัวแปรอิสระในการทดสอบสหสัมพันธ์ครั้งนี้มี 6 ตัว โดยกำหนดค่าของตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. เพศ

1	คือ	เพศหญิง
0	คือ	เพศชาย

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1	คือ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
0	คือ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน

1	คือ	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
0	คือ	ประกอบอาชีพอื่นๆ

4. กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่โรงเรียนจัด

1	คือ	เชิญวิทยากรอบรมให้ความรู้
0	คือ	กิจกรรมอื่นๆ

5. การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน

1	คือ	มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมาก
0	คือ	มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนน้อย

6. ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน

1	คือ	ประจำ
0	คือ	ไม่เคย

ตัวแปรตาม คือ ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน

ในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation coefficient) ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดว่า หากตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.6 จะไม่นำตัวแปรอิสระคู่นั้น มาวิเคราะห์ในแบบจำลองเดียวกัน (Blalock, 1972: 457) เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความสัมพันธ์พหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity)

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ จากตารางที่ 14 พบว่า ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 ดังนั้น สามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาวิเคราะห์ในแบบจำลองเดียวกัน

ตารางที่ 14 ตารางสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

	1	2	3	4	5	6	7
1. เพศหญิง	1.00						
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	0.18**	1.00					
3. หัวหน้าครัวเรือนอาชีพค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	-0.01	-0.00	1.00				
4. โรงเรียนที่จัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนโดยเชิญวิทยากรมาอบรมให้ความรู้	0.05	0.04	-0.04	1.00			
5. การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมาก	-0.04	0.08**	0.05	0.02	1.00		
6. การรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนเป็นประจำ	-0.05	-0.04	-0.01	-0.00	0.15	1.00	
7. ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน	-0.11**	.062*	0.08**	0.05*	0.15**	0.16*	1.00

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษากการวิเคราะห์จำแนกพหุ (ตารางที่ 15) ปรากฏว่า ระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน หลังจากควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ที่อยู่ในแบบจำลอง พบว่า เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ที่อยู่ในแบบจำลอง อิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนส่วนใหญ่ลดลง

เมื่อเปรียบเทียบค่าความสามารถของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งยังไม่มี การควบคุมอิทธิพลตัวแปรอิสระอื่นๆ (eta) และค่าแสดงความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบของตัวแปรอิสระโดยมีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระอื่นๆ (beta) ผลการศึกษาปรากฏว่า ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนมากที่สุด (ค่า eta = 0.20 เปรียบเทียบกับค่า beta = 0.17) รองลงมาคือ การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน (ค่า eta = 0.18 เปรียบเทียบกับค่า beta = 0.15) และกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่โรงเรียนจัด (ค่า eta = 0.13 เปรียบเทียบกับค่า beta = 0.10) ตามลำดับ สำหรับตัวแปรที่เหลือ ผลการศึกษาพบว่า เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ที่อยู่ในแบบจำลอง อิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนค่อนข้างคงที่

เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ในแบบจำลอง ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือนลดลงค่อนข้างมาก (ค่า eta = 0.09 เปรียบเทียบกับค่า beta = 0.03)

อนึ่ง ผลการวิเคราะห์การจำแนกพหุ พบว่า ความสามารถของตัวแปรอิสระทุกตัวอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม เพียงร้อยละ 9 ($R^2 = 0.09$) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะมีตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่ยังไม่ได้นำมาศึกษา

ตารางที่ 15 การวิเคราะห์จำแนกพหุ (MCA) ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมอนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลของ
นักเรียน ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และลักษณะอื่นๆ

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ยที่ ไม่ปรับ	ค่าเฉลี่ยที่ ปรับ	จำนวน ตัวอย่าง
ค่าเฉลี่ย	26.83		
ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียน			
เพศ			
ชาย	26.32	26.35	395
หญิง	26.55	26.57	711
eta/beta	0.11	0.10	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน			
สูง	26.54	26.75	371
ปานกลาง	26.80	26.83	626
ต่ำ	26.75	26.50	109
eta/beta	0.09	0.03	
ลักษณะส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน			
อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน			
ไม่ได้ทำงาน / ภาคเกษตรกรรม	26.67	26.67	679
นอกภาคเกษตรกรรม	26.79	26.81	225
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	26.25	26.27	202
eta/beta	0.08	0.08	
ลักษณะอื่นๆ			
กิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัย สิ่งแวดล้อมในครัวเรือนที่โรงเรียน จัด			
จัดนิทรรศการ / ป้ายนิเทศ	26.75	26.70	561
เชิญวิทยากรอบรมให้ความรู้	26.41	26.42	206
โครงการ / โครงการงาน / ชมรม	26.51	26.57	247
eta/beta	0.13	0.10	

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	ค่าเฉลี่ยที่ ไม่ปรับ	ค่าเฉลี่ยที่ ปรับ	จำนวน ตัวอย่าง
ลักษณะอื่น ๆ (ต่อ)			
การมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรม อนามัยสิ่งแวดล้อมในครัวเรือน			
มาก	26.11	26.22	388
ปานกลาง	26.52	26.56	692
น้อย	24.23	24.87	26
eta/beta	0.18	0.15	
ความบ่อยครั้งในการรับข่าวสาร เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัย สิ่งแวดล้อมในครัวเรือน			
ประจำ	26.36	26.42	647
นานๆ ครั้ง	26.50	26.52	357
ไม่เคย	24.97	25.33	102
eta/beta	0.20	0.17	